

Reportaje de dincolo

Foarte hârnicuță (ba chiar un pic prea foarte), Ofelia Prodan vine în fiecare an cu un nou volum (cînd nu cu mai multe – și asta fără a mai socoti și reeditările, care-s, firește, semn de bun succes). Ce-i drept, nu-s volume cu repetiție, iar redundanțele de atitudine sunt doar atîtea cîte să garanteze o evoluție cu unitate și-n cadrul unei unități. Ofelia mizează de fiecare dată pe o altă idee imaginativă, imaginează oarecum în cicluri și se mută din căsuță în căsuță, schimbînd decorul simbolic. La atîtea mutări (care-n parte-s și permutări de viziune) nu-i de mirare că-n cele din urmă a ajuns, de la lirismul cu vervă ludică din *Elefantul din patul meu*, la „poezia neagră” din *Călăuza** (Editura Cartea Românească, București, 2012). A fost o mutare din aproape în aproape, ca și cum poeta ar fi trebuit să treacă, din cerc în cerc, printr-un ciclu de agravare tematică pînă să ajungă la actualele „variațiuni pe tema morții,” cum le numește Ion Pop pe copertă. Această reciclare tematică în grav nu e făcută însă printr-o retorică speriată de propriile teme, printr-o retorică de alarmă, ci – spre a-l mai cita o dată pe Ion Pop – „pe un ton neutru” și „într-un decor realist-minimalist”. Dar nu fără un scenariu de asumare progresivă a temei: cele patru cicluri ale volumașului Ofeliei (*Scurt-metraje*, *Străinii dintre lumi*, *Străinul de sus* și *Oamenii de nicăieri*) sunt, de fapt, stadii de interiorizare a temei morții, oarecum metodic aranjate.

În cel dintîi, Ofelia face pe reporterul de sinucigași, „relatînd” într-o poetică descriptivă, insensibilă și albă, incidente fatale (într-o, probabil, premeditată morfologie a sinuciderilor). Reportajele sunt migăloase, nemiloase, de fapt, în acuitatea cu care notează toate amănuntele scenei și gestului: „Se urcă pe pervazul ferestrei. Tremura/ în halatul alb, subțire, fără cordon./ Privea doar în sus. *Cîteva secunde/ și totul va dispărea. Așa cum dispar/ visele rele cînd mama mă mîngîie pe frunte.*” Înținse un picior în gol, apoi îl retrase/ cu teamă. *E o zi frumoasă, zîmbi și zîmbetul/ ei părea din altă lume. Își desfăcu larg/ brațele, se întoarse cu spatele și se lăsă/ ca prin vis să cadă. Cîteva secunde/ și trupul ei se izbi greoi de pămînt”* (*O zi frumoasă*). Toată suita e o paradă de victime ce dispar într-o insensibilitate generală (natura e, de fiecare dată, cinic de idilică); frigiditatea notațiilor le crește acuitatea – iar aceasta e, de fapt,

participarea afectivă/compasională a Ofeliei. În scenariul cărții, acesta e actul strict contemplativ, o focalizare pe temă, ținută încă în „exterioritate”.

Abia al doilea ciclu relevă cît de participativă era, în realitate, sintaxa notațiilor indiferente din primul; pentru că aici reportajele sunt din interiorul trecerii peste Styx, iar poemele vorbesc de familiarizarea cu moartea: „acum o să înotăm în apa cea neagră. nu vezi cîtă/ liniște poate fi înăuntru? uneori îmi uit trupul/ afară și atunci îi simt mai aproape. iar apa asta e neagră/ de la durerea morților. ei vin și pleacă în fiecare/ noapte. luna intră după nori și atunci ei se dezbracă lent,/ într-o tăcere înfiorătoare și își spală durerile. apoi/ pleacă fără să privească în urmă. se zice că cine întoarce/ și o secundă capul rămîne prizonier aici, așa ca noi./ așa ca trupurile noastre înotînd singure în apa/ cea neagră în timp ce noi, deși aproape, nu ne găsim/ niciodată liniștea” (*Apa neagră*). E o schiță de traseu dantesc, un proiect de călătorie dincolo; un fel de rit de trecere cu mărturii directe și din partea cealaltă. *Străinul de sus* e ciclul acestor mărturii din celălalt tărîm, din ipostaza de sub pămînt: „locuitorii par să nu cunoască ura/ își văd clipă de clipă de treburile lor/ aici e atîta liniște încît mă simt ca acasă/ cîteodată parcă îmi este dor/ de lumea de sus dar imediat simt/ ura și neliniștea oamenilor/ mă scutur ca de un vis rău/ privesc în jurul meu/ locuitorii lumii de dedesubt/ umblă cu grijă prin preajma mea/ ca și cum aș fi un oaspete de seamă/ eu le spun că aici este casa mea/ ei îmi zîmbesc apoi își văd de treburile/ la fel de firesc de parcă acum aș fi unul de-al lor” (*Un oaspete de seamă*). Morala e, poate, prea transparentă: tandrețea care lipsește lumii de sus prisosește celei de dedesubt. E un fel de a contura infernul existențial printr-o opoziție care denunță radical cinismul celor vii. E mai bine (mult mai bine) dincolo: e propoziția din subtextul ciclului, schimbînd, astfel, locul infernului. Secvențele finale pun – abia acum limpede – în lumină structura de parabolă a întregului volum; căci așa e construită *Călăuza* Ofeliei: ca o parabolă (poate ușor cam demonstrativă; se-nțimplă, însă, la volume cu concept).

* Ofelia Prodan, *Călăuza*, Editura Cartea Românească, București, 2012.